

Deutsches Symphonie- Orchester Berlin

VILDE FRANG - VIOOL
ROBIN TICCIATI - DIRIGENT

Edward Elgar
(1857 – 1934)

Violconcert in b op. 61
Allegro
Andante
Allegro molto

PAUZE

Jean Sibelius
(1865 – 1957)

Symfonie nr. 2 in D op. 43
Allegretto
Tempo andante, ma rubato
Vivacissimo (attaca)
Finale. Allegro moderato

Programmatoelichting

'Ik plaats hem op het niveau van mijn idolen Beethoven en Brahms. Hij behoort tot dezelfde aristocratische familie.' Aldus violist Fritz Kreisler in een interview in 1905 over **Elgar**. 'Ik wou dat [hij] iets voor de viool schreef.' Kreislers wens ging vijf jaar later in vervulling: Elgar kwam met een *Vioolconcert*, en droeg het op aan de violist. Eigenlijk gek dat Elgar zo lang had gewacht met een dergelijk werk. Als kind al was hij verknocht aan de viool; speelde later in orkesten en werd alleen geen solist omdat hij wist dat zijn toon daarvoor niet groot genoeg was. Toen het vioolconcert er eenmaal was, was het me er ook eentje: met zijn 45 tot 55 minuten speelduur het langste uit het repertoire. Elgar was er gelukkig mee: 'Het is goed! Vreselijk emotioneel! Te emotioneel maar ik bemin het.' En 'I love it' zei hij, steeds als het ter sprake kwam.

Een persoonlijk stuk, Elgar gaf het zelf toe. Zijn wens was, dat het *nobilmente* thema van het Andante op zijn grafsteen kwam te staan. Voorin de partituur staat in het Spaans: 'Aquí está encerrada el alma de...': 'Hierin ligt de ziel van...' Ja, van wie? Elgar was goed met raadsels, *Enigmavariaties* heet zijn bekendste werk. Wie ging er schuil achter dat beletselteken? Hij erkende dat deze ziel 'vrouwelijk' was en misschien was het een zekere Alice Stuart-Wortley, bijnaam 'Windflower'. Elgar noemde

sommige thema's van het concert 'Windflower'-thema's.

Daar zijn vrienden voor. Ze zien wat je nodig hebt. 'Je hebt nu een tijdje thuis gezeten, meneer **Sibelius**, het wordt hoog tijd dat je gaat reizen. Je zal de late herfst en winter in Italië doorbrengen.' Zo stelt baron Axel Carpelan zijn goede vriend voor op een dag in 1900. '[Italië] is een land waar je cantabile, balans en harmonie, plasticiteit en symmetrische lijnen leert kennen, een land waar alles mooi is – zelfs het lelijke...' Waarom ook niet? Carpelan had onder Sibelius' bewonderaars 5000 mark bij elkaar gesprokkeld en Sibelius kon vrijaf krijgen van zijn baan aan het conservatorium. Wel trekt zijn vaderland Finland aan hem. De Finnen aanbidden hem, Sibelius is met zijn muziek hun 'stem'. Juist is met enorm succes *Finlandia* in première gegaan. En het gaat niet goed met Finland, het lijdt onder de onderdrukking door Rusland, dat de Finse taal en cultuur aan sancties onderwerpt.

Toch – gaan. Op naar Italië, met gezin en al. En zo zit de 35-jarige Sibelius in februari 1901 in Rapallo. Wat hij er doet? Somberen. Hij maakt een raadselachtige notitie: 'Don Juan. Ik zat in het donker in mijn kasteel toen de vreemdeling binnenkwam. [...] Ik vroeg hem wie hij wel mocht zijn – maar ik kreeg geen antwoord. [...] Tenslotte begon de vreemdeling te

zingen – en toen wist Don Juan wie hij was. Het was de dood.' Op hetzelfde blad noteert hij een fagotthema. Met Pasen is Sibelius in Florence. Opnieuw maakt hij muzieknotities. 'Christus' schrijft hij erbij; houdt de thematiek van dood en opstanding hem bezig? De resurrectie van Finland soms?

Wanneer hij weer terug is in Finland, gaat hij hard aan het werk. Geen stuk over Don Juan, en ook niet over Christus maar een nieuwe symfonie, zijn *Tweede*. Hij gebruikt de in Italië genoteerde thema's in het tweede deel. Is deze symfonie zo een 'zuidelijk' werk? Nou... Het enthousiaste premièrepubliek op 8 maart 1902 in Helsinki vindt duidelijk van niet. De symfonie met zijn grandioze finale hoort men als een overwinning op de Russen. Officieus krijgt hij de bijnaam 'Symfonie van de onafhankelijkheid.' Sibelius sprak zich hier nooit over uit, zei alleen: 'Mijn *Tweede symfonie* is de biecht van een ziel.' (*Stephen Westra*)

Het **Deutsches Symphonie-Orchester** is een Duits radio orkest dat zijn thuishaven heeft in Berlijn. Zijn meeste concerten geeft het in de Berliner Philharmonie. Het werd in 1946 opgericht door de Amerikaanse bezetter van Berlijn als het RIAS Symphonie-Orchester ('Rundfunk im Amerikanischen Sektor'). In 1993 kreeg het zijn huidige naam. Het werkte met dirigenten als Erich Leinsdorf, Eugen Jochum en Gennady Rozhdestvensky. Het orkest maakte opnamen voor Deutsche Grammophon, Sony Classical en

Harmonia Mundi. Hun opname van Kaija Saariaho's *L'amour de loin* o.l.v. toenmalig chef Kent Nagano won een Grammy Award.

Robin Ticciati werd in 1983 geboren in Londen uit Brits-Italiaanse ouders. Hij studeerde viool, piano en percussie en begon met dirigeren toen hij aan de St. Paul's School studeerde. Hierop studeerde hij muziek aan Clare College, Cambridge. In juni 2005 viel hij in voor Riccardo Muti voor een voorstelling in de Scala in Milaan, waarmee hij de jongste dirigent ooit was die deze eer te beurt viel. In 2008 werd Ticciati chef van het Scottish Chamber Orchestra, en in 2015 van het Deutsches Symphonie-Orchester. Laatstgenoemde functie beëindigt hij dit seizoen.

Violiste **Vilde Frang** (Oslo, 1986) maakte al op haar tiende haar debuut bij het Noors Radio Orkest. Dertien jaar oud engageerde Mariss Jansons haar als soliste bij het Oslo Philharmonisch. Intussen was violiste Anne-Sophie Mutter haar mentor geworden. Frang was pas 21 toen ze debuteerde bij het London Philharmonic Orchestra. Haar cd's kregen tweemaal de Deutsche Schallplattenpreis, vier ECHO Klassiks, twee Edison Klassiek Awards en twee Grammophone Awards.

Binnenkort in Muziekgebouw Eindhoven

- ZO 30 NOV **Rotterdams Philharmonisch Orkest**
Lahav Shani dirigeert Bruckner 8
- ZO 1 DEC **Janine Jansen & Denis Kozhukhin**
Vioolsonates van Schumann, Brahms & Poulenc
- WO 22 JAN **Evgeny Kissin, Gidon Kremer, Gautier Capuçon & Maxim Rysanov**
Legendarische namen in Sjostakovitsj-jubileum

Zullen we Vrienden worden?

M-Friends draagt bij aan het voortbestaan van onze mooie concertzaal en ondersteunt de realisatie van bijzondere projecten. Voor een paar tientjes per jaar ben je al Vriend en natuurlijk krijg je daar ook iets voor terug! Scan de QR-code, lees meer over de voordelen en meld je aan.

